

DOSIĘGAĆ (41) *vb impf*

o oraz a jasne.

inf dosięgać (4). \diamond *praes 1 sg* dosięgãm (3); -ã- *Mącz, też Calep*. \diamond *3 sg* dosięgã (7), dosięgã (4); dosięgã *GrzegRożn, Mącz* (2), *KochPhaen* (2), *GórnTroas*; dosięgã *GrochKal*; dosięgã : dosięgã *RejPos* (1 : 3). \diamond *1 pl* dosięgãmy (1). \diamond *3 pl* dosięgają (2) *RejWiz, WitosłLut*, dosięgają (1) *Mącz*. \diamond *praet 3 sg m* dosięgãł (3). *f* dosięgała (2). *n* dosięgało (3). \diamond *1 pl m pers -śmy* dosięgali (1) *ActReg*. \diamond *3 pl m pers* dosięgali (3). *subst* dosięgały (1) *RejPos*, dosięgały (1) *WisznTr*. \diamond *imp 2 sg* dosięgaj (1). \diamond *2 pl* dosięgajcie (1) *LatHar*. \diamond *part praes act* dosięgając (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Sięgając dotykać, dostawać, chwytać; dotykać, stykać się; attingere, contingere Cn (16) :*

dosięgać kogo, czego (12): Iż go [*miesiąca*] iego [*słońca*] promienie doięgãć nie mogą/ Wnet vkaże na łobie łzpetną ciemność łrogã. *RejWiz* 145; Tãkże łkrzydło Cherubinã drugiego nã piãci łokci doięgãło [*tangens*] łciãny domu/ á łkrzydło drugie nã piãci łokci doięgãło [*adherens*] łrzydłã Cherubinã drugiego. *BibRadz 2.Par 3/12, 11 [2 r.]*; *KochPhaen* 17, 18; *WisznTr* 12. *Cf dosięgać komu, czego; czym; kogo za co.*

dosięgać czego komu (1): Poźrzał nãdoł Smok łie k niemu łciãgã/ Ledwe że mu nog iuż nie doięga. *RejPos* B.

dosięgać czego czym (2): *RejWiz* 145; Harpa, Hãk v łodzy krzywy też włzelãki hãk kãtãrãm czego w wodzie w łtudni dofyęgãyã. *Mącz* 153b.

dosięgać kogo za co (1): A prãwie cie doięga [*smok*] zã nogi *RejPos* B.

W przen (4) :

Zwrot: »dosięgać (ãż) nieba, ãż do nieba« [*w tym: czego czym (1)*] = *wznosić się ponad przeciętność, osiãgãć sãwę* [*szyk zmienny*] (3 : 1): *virgiliuã* porodziã/ kãtãry łwã wymowã iãkãby drzewo wylãkie ãż nieba doięgãł *BielŻyw* 125; *Leop Sap* 18/16; á łtoiãc [*słãwo Boże*] częściã niebã doięgãło [*attingebat*]/ częściã nã ziemi chodziãło/ włzytkã łmierciã nãpełniãciã. *BudBib Sap* 18/16; Bo cięźłza tã nędzã/ co po pãnłtwie nãłtãie. Pãdeyźrzãné to rzeczy/ á drżęc nã nie trzebã/ Kto tãk wyleciãł gãręc/ ãż doięga niebã. *GórnTroas* 23.

2. *Dochodzić, docierać do określonego punktu; pertinere, pertingere Mącz, Calep (12) :* *Pertingo, Włzędzie* dotykã/ mãcãm/ też doięgãm rołciãgãm. *Mącz* 440b; *Calep* 792b, 793a.

dosięgać czego czym (1): Tãm gđzie łwe Włłã rãmionã rołciãgã/ Ktãremi zdãwnã Krãkowã doięga. *GrochKal* 13. *Cf Zwrot.*

dosięgać do czego (3): *Ad pulmones usque pertinet, ãż do płuc doięga. Mącz* 447d, 447d. *Cf dosięgać od czego do czego.*

dosięgać od czego do czego (1): *Ad oculis pertingit ad cerebrum, Od oczu ãż do mózgu doięga. Mącz* 440b.

Przen: Obejmowãć zasięgiã dziaãlania (5) : Iż y nã niebie/ y nã zyemi/ y w piekle/ y w morzu/ włzędã doięga moźność tey prãwice Bogã Oyczã tego niebiełkiego. *RejPos* 231v; iãko ten Pãn o łobãmi nie brãkuie/ á iãko z dãlekã doięga moźna ręcã iego/ gđyż łłyźyłz ãż vboźuchnych á nędznikow łãm łzukał *RejPos* 245v.

dosięgać czego (1): gdyż władza y rozkázowanie ich [Włochów i Rzymian] tych łtron niedosięgała StryjKron 71.

a) Dolatywać (o głosie) (1) : SLiczna Iuno iefli cię iefzcze niebá máią/ Y iákie ludzkie głófy z ziemię dośiągáią. WitosłLut A4.

b) Zawierać, mieścić się w czym (1) :

dosięgać kogo czym (1): bo [Syn Boży] oboią náturą obudwu doięga/ Oycá Bogá y ludzi. GrzegRóżn L.

3. Dociekać, zgłębiać, przenikać, wnikać; badać, wykrywać; poznawać; pojmwować, rozumieć (13) :

dosięgać kogo, czego (9): A on [Antoni] od prołtych rzeczy począwłzy/ ná ták fię wyłokie wyniołł/ iłz go y vczeni ledwie doięgáć mogli. bo był człek rozumu ołtrego: pámięć miał iáko księgi SkarŻyw 543. Cf »rozumem dosięgać«, »wiarą dosięgać«.

Zwroty: »rozumem, wyrozumieniem dosięgać [czego]« (1 : 1): nauka o Bołkich połtępkach zawiera w łobie łsprawy [...] rzeczy ktore nie wpadaią pod náłze zmyłly/ ktorych wyrozumieniem tylko doięgamy. KwiatKsiąż K; Vmárł pothym pan Boiánowłki Polłki Philozoph/ ktory przyrodzonym rozumem łwym [...] głębokich rzeczy doięgał GórnDworz Dd8.

»umysłęm dosięgać [co]« (1): łwięćé ciáło Bogá twęg^o wiárą ogláday/ vmyłłem doięgay BiałKat 331.

»wiarą, przez wiarę dosięgać« [w tym: czego (6)] (6 : 1): A my ácz tego oczýmá cielełnemi doiędz ábo widzieć nie możemy/ ále oczýmá dułznemi á wiárą tego doięgáć mamy. RejPos 130v, 207v; Iłz Chriłtus vtyłkował ná Filippá/ y ná ięgo błędu rowienniki/ iłz Bołtwá w nim zátáionęgo wiárą nie doięgáli CzechEp 175, 140, 142, 175; Y częgo oko nie widzi/ przez wiárę dośiągayćie. LatHar 385.

Szereg: »dosięgać i obaczyć« (1): TEN ięłł łpołob vmysłu y rozumu ludzkiego/ iłz [...] łam przez łie doięgał y obaczał wiele rzeczy/ ktore ku Bołkich rzeczy poznániu łłuzýły KuczbKat 1.

a. Pytać, dowiadywać się, zwracać się; zasięgać (o radzie, zdaniu) [czego] (1) :

Zwrot: »zdania dosięgać« (1): gdyłmy y dalei zdania Panow rad przy nas będących dosięgali, coby wzdy mianowicie okołó czasu złóżenia Seimu tego rozumiełi ActReg 134.

Synonimy: **1.** brać, chwytáć, dotykać, imáć, uchwytać, ujmowáć; **2.** dostawáć, dotykać, dotykać się, rozciągáć; **3.** badać, czuć, domysłać się, doświadczać się, myślić, obaczać, rozmysłać, rozpamiętawáć, rozważáć, rozumieć, sperowáć, szukać, śledzić, wynajdowáć, znać; **a.** badać, dowiadowáć się, pytać, wywiadowáć się, wypytać się.

Formacje pochodne cf SIĘGAĆ.